

Waaki n tikaem n taketenia taan mwakuri iaan te PALM tikiim

Tabeman taan mwakuri iaan te Pacific Australia Labour Mobility (PALM) tikiim ae e mwaiti baeia imwin ae anganako rongorongoa ao rongorongon aia akaunti n te bangke ibukin te but mwane.

Tera te bwai ae ko na tatarai

- **Kawarakim n te auti:** iai ae e karebwerebwe n am mataroa ao e tuangko bwa e kona ni buokiko ni karekea te mwane ke te roun - te mwaiti ae e raka iaon \$5,000.
- **Rongorongom ke am logins n te bangke:** a tirakiniko rongorongom, n ikotaki ma bebwan rongorongom, ke am logins n te bangke iaon te intanete.
- **Karakaan te mwane:** e anaa teutana te mwane mai iai ao man tuangko bwa e na kabongana ibukin karakaana riki ibukim.
- **Kaungaia tabeman riki iaon te waaki aio:** n tabetai, e kona ni butiko temanna te aomata bwa ko na kaungaia kaain am aonikawa bwa a na butimwaea reken te mwane irouia.

Tera te bwai ae ko na riai n ataia

Ngkana iai ae e roko n am mataroa ao ko raraoma ibukin maurim, taiaoka tarebonia **000** ke kawara te oo ni bureitiman n am aono.

- **Kawakina raoi rongorongom:**
 - tai anga rongorongon am logins ibukin am akaunti n te bangke ke am taeka ni karaba (passwords)
 - tai anga bebwan rongorongom nakon te aomata ae ko aki kina.
- **Ribooti:** reitaki ma am bangke ngkana iai te waaki ae e aki riai ke e reke am mwane ke rongorongom, iroun te tia tikaem.
- **Tai karebwerebwe:** korea ao kanimwa te tiaina aio 'do not knock' iaon am mataroa.

Te ibuobuoki ao manga rekena

Ngkana ko a tia n anga rongorongom ke rongorongon am akaunti n te bangke nakon temanna, waekoa karaoa aio:

- **Reitaki ma am bangke:** ngkana ko a tia n anga rongorongon am akaunti n te bangke ke am taeka ni karaba nakon temanna, reitaki ma am bangke ngkai naba. Tuangia bwa a na tuuka te but mwane.
- **Kawakina raoi kinakim:** ngkana ko a tia n anga rongorongom, ko kona n reitaki ma IDCARE ibukin buokam. E kona IDCARE ni buoka manga okin am mwane man te waaki n tikaem ao man tuka manga rikina nakon taai aika a na roko. Ko kona n reitaki ma IDCARE iaon (1800 595 160).
- **Te maroro n ibuobuoki iaon te mwane:** ngkana iai am kanganga ibukin te mwane ao ko kainnanao te ibuobuoki ibukin tera ae ko riai ni karaoia, reitaki ma te National Debt Helpline iaon (1800 007 007) ibukin te buoka mai iroun te tia mwane ae e aki kaboaki.
- **Ibuobuoki ibukin kanganga:** ngkana ko rotaki n te waaki n tikaem aio ao ko kan maroroakina tein nanom nakon temanna, taiaoka reitaki ma te:

- Lifeline - tarebonia (131 114), a uki 24 te aoa ni katoa bong, 7 te bong n te wiiki ke ko kona ni kawara aia tabo ni maroro ibukin te ibuobuoki iaon (<https://www.lifeline.org.au/>).
- Beyond Blue - ko kona ni maroro ma te tia ibuobuoki iaon (<https://www.beyondblue.org.au/support-service/chat>).